

Kohtuasi C-27/24

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

15. jaanuar 2024

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Tribunale Regionale di Giustizia Amministrativa della Regione autonoma Trentino – Alto Adige/Südtirol (Trentino–Alto Adige/Südtirol autonoomse maakonna halduskohus, Itaalia)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

20. detsember 2023

Kaebajad:

Lega Anti Vivisezione (LAV)

Lega per l'Abolizione della Caccia (LAC)

Vastustajad:

Provincia autonoma di Trento

Istituto Superiore per la Protezione e la Ricerca Ambientale (ISPRA)

Ministero dell'ambiente e della sicurezza energetica

Põhikohtuasja ese

Põhikohtuasjas käsitletakse mitut kaebust, mille erinevad keskkonna- ja loomakaitseorganisatsioonid esitasid teatud otsuste peale, millega Provincia autonoma di Trento (Trento autonoomne provints, Itaalia) vanem andis loa ühe emase pruunkaru eemaldamiseks surmamise kaudu pärast seda, kui viimane oli tapnud inimese.

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

ELTL artikli 267 alusel esitatud eelotsusetaotlusega küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt, kas elupaigadirektiivi (direktiiv 92/43) artiklis 16, mis lubab ametiasutustel teha erandi kaitsealuste liikide isendite looduses tahtliku püüdmise või tapmise keelust, on ette nähtud järjekord, kuidas tuleb kohaldada esiteks ohtliku looma alalist vangistamist (ehk tema püüdmise vangistuses elama paigutamiseks) ja teiseks tema surmamist.

Eelotsuse küsimused

1. Kas direktiivi 92/43/EMÜ artikli 16 alusel, kui tehakse kindlaks, et on täidetud tingimus, et esineb mõni artikli 16 lõike 1 punktides a–e sõnaselgelt nimetatud olukord, ning samuti tingimus, et „erand ei kahjusta kõnealuste liikide populatsioonide soodsa kaitsetaseme säilitamist nende looduslikul levialal“, tuleb sama direktiivi artikli 12 punktis a sätestatud „kõikide nende liikide isendite looduses tahtliku püüdmise või tapmise viiside“ keelust erandi tegemiseks loa andmise täiendavat tingimust, et „muud rahuldavat alternatiivset lahendust ei ole“, tõlgendada nii, et pädev ametiasutus peab tõendama sellise rahuldava alternatiivse lahenduse puudumist, mis võimaldaks vältida looma kõrvaldamist tema looduslikult levialalt, mille tagajärjel tekib võimalus valida põhjendatult konkreetselt võetav meede, mis võib seisneda alaliseks vangistuseks püüdmises või surmamis, kusjuures nende meetmete vahel võib vabalt valida;

või

2. kas direktiivi 92/43/EMÜ artikli 16 alusel, kui tehakse kindlaks, et on täidetud tingimus, et esineb mõni artikli 16 lõike 1 punktides a–e sõnaselgelt nimetatud olukord, ning samuti tingimus, et „erand ei kahjusta kõnealuste liikide populatsioonide soodsa kaitsetaseme säilitamist nende looduslikul levialal“, tuleb sama direktiivi artikli 12 punktis a sätestatud „kõikide nende liikide isendite looduses tahtliku püüdmise või tapmise viiside“ keelust erandi tegemiseks loa andmise täiendavat tingimust, et „muud rahuldavat alternatiivset lahendust ei ole“, tõlgendada nii, et see kohustab pädevat ametiasutust valima esmajärjekorras vangistamiseks püüdmise (alaline vangistamine) ning võimaldab tal üksnes selle lahenduse objektiivse ja mitteajutise võimatuse korral looma eemaldada surmamise kaudu, kusjuures neid meetmeid tuleb kohaldada kindlas järjekorras?

Viidatud liidu õigus

Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (edaspidi „direktiiv“), artiklid 2, 12 ja 16.

Euroopa Kohtu 20. oktoobri 2005. aasta otsus C-6/04: komisjon vs. Ühendkuningriik; Euroopa Kohtu 10. mai 2007. aasta otsus C-508/04: komisjon vs. Austria; Euroopa Kohtu 14. juuni 2007. aasta otsus C-342/05: komisjon vs.

Soome (punktid 31 ja 45); Euroopa Kohtu 17. aprilli 2018. aasta otsus C-441/17: komisjon vs. Poola; Euroopa Kohtu 10. oktoobri 2019. aasta otsus C-674/17: Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola (punktid 27, 28, 29, 32, 38, 41, 49, 51, 59, 66 ja 68); Euroopa Kohtu 11. juuni 2020. aasta otsus C-88/19: Asociația „Alianța pentru combaterea abuzurilor“ (punktid 25, 44 ja 49); Euroopa Kohtu 2. märtsi 2023. aasta kohtuotsus C-432/21: komisjon vs. Poola Vabariik.

Viidatud riigisisene õigus

Trento autonoomse provintsi vanema 27. aprilli 2023. aasta määrus nr 10 (Decreto del Presidente della Provincia Autonoma di Trento n. 10).

11. juuli 2018. aasta provintsiseadus nr 9 – nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta artikli 16 rakendamine: Alpide ökosüsteemi kaitse (Legge provinciale 11 luglio 2018, n. 9 – Attuazione dell'articolo 16 della direttiva 92/43/CEE del Consiglio relativa alla conservazione degli habitat naturali e seminaturali e della flora e della fauna selvatiche: tutela del sistema alpicolturale; edaspidi „provintsiseadus nr 9/2018“).

Asjaolude ja menetluse lühiülevaade

- 1 5. aprillil 2023 leiti Caldese kohalikus omavalitsusüksuses (Trento provints, Itaalia) metsast surnud 26-aastane noormees, kelle vigastused omistati hiljem pruunkarule nimega JJ4. Trento autonoomse provintsi vanem võttis avaliku julgeoleku tagamise eesmärgil viidatud isendi surmamiseks 8. ja 13. aprillil 2023 kaks kiireloomulist määrust, mille ta tunnistas pärast looma kinnipüüdmist kehtetuks; looma hoitakse hetkel kaitstud kohas („Castellari keskus“). 27. aprillil 2023 võttis Trento autonoomse provintsi vanem määruse nr 10 („vaidlustatud määrus“), millega antakse provintsiseaduse nr 9/2018 (millega võetakse üle direktiivi artikkel 16) kohaselt luba isend surmamise kaudu eemaldada.
- 2 Kaebajad (edaspidi „organisatsioonid“) esitasid määruse peale kaebuse, väites muu hulgas, et: a) surmamise meede on ebaproportsionaalne, kuna karu püüti kinni ja viidatud meede võeti ainult sellepärast, et Trento autonoomne provints ei taha ümberasustamiseks tegutseda; b) surmamise meede tuleneb looma ohtlikuks kvalifitseerimisest, kuid seda kvalifikatsiooni ei ole vaidlustatud määruses põhjendatud, sest tegeliku ohtlikkuse ja seega sobivaima meetme hindamisel ei saa jätta analüüsimate inimese ja karu vahelist interaktsiooni, mis võib juhusliku kohtumise raames tingida karu rohkem või vähem agressiivse käitumise, mis on inimese läheduse tõttu karu poolt tajutava ohu loomulik tagajärg; c) ühe varasema juhtumi puhul ilmnis küsitud arvamustest, et puuduvad kindlad tõendid sündmuse toimumise asjaolude kohta; d) asjaolude tuvastamiseks viidi läbi puudulik uurimine; e) rünnak ei tulene karu loomuomasest ohtlikkusest, vaid asjaolust, et ta kaitses oma poegi selle eest, mida ta pidas vahetuks ohuks, mille põhjustas inimeste ülim lähedus. See kehtib ka sama isendit puudutavate varasemate

juhtumite puhul; f) teatud tehnilised raportid soovivad sobivaima meetme valimisel üksnes potentsiaalselt ohtlike karude puhul, nagu võib olla JJ4, kohaldada surmamise erinevaid meetmeid; g) kuigi Trento autonoomse provintsi vanem viitab põhjendustes ka „Suunistele provintsideaduse nr 9/2018 ja elupaigadirektiivi artikli 16 rakendamiseks“ (Linee guida per l’attuazione della L. prov. n. 9/2018 e dell’articolo 16 della direttiva Habitat, edaspidi „suunised“), mille alusel on kõige ohtlikumate karude puhul eelistatav surmamise meede, tuleb seda kinnitust hinnata kontekstis, kuna samades suunistes kaalutakse surmamise alternatiivina ohtliku isendi ümberasustamist, mida Trento autonoomne provints ei kaalunud; h) Trento autonoomse provintsi argument, mille kohaselt tuleb emakaru JJ4 surmata, et teisel rajatises peetaval karul oleks rohkem ruumi, tuleb tagasi lükata, kuna ühte isendit ei saa surmata üksnes teisele isendile ruumi tegemise eesmärgil. Lisaks on Castellari keskus sobimatu, kuna karu ei saa ega tohi pidada pikalt piiratud alal, mis ei vasta tema vajadustele, ning järelikult on alaline vangistamine tagurlik ja õigusvastane meede.

- 3 Organisatsioonid vaidlustasid täiendavatel põhjustel esitatud kaebusega suunised, väites muu hulgas, et: a) suunised ei võtnud nõuetekohaselt arvesse asjaolu, et on olemas surmamisele alternatiivsed meetmed, nagu steriliseerimine, GPS-kaelavõru paigaldamine, alaline vangistamine või ümberasustamine, ning nendes ei nähta ette nõuetekohase uurimise nõuet, eelkõige seoses õnnetuste toimumise asjaolude kindlakstegemisega; b) suunistes sätestatakse ümberasustamiseks ja/või GPS-kaelavõru paigaldamiseks püüdmine ja seejärel vabastamise meede, kuid ainult loomade jälgimiseks, mitte kriitiliste juhtumitega toimetulekuks; c) suunised kinnitavad, et kõige raskematel juhtudel tuleb muude alternatiivsete lahenduste puudumisel loom eemaldada, mis tähendab kas alalist vangistust või surmamist, samas kui Istituto Superiore per la Protezione e la Ricerca Ambientale (keskkonnakaitse ja -uuringute instituut, Itaalia, edaspidi „ISPRA“) kirjeldas vastustaja vastuses käesoleval juhul sobivamaid meetmeid, sealhulgas emase karu rangem jälgimine, ümberasustamiseks ja GPS-kaelavõru paigaldamiseks kinnipüüdmine, loodusest püüdmine, steriliseerimine ja loodusesse tagasilaskmine; d) suunistes on valimatult ette nähtud kriitilistel juhtudel karude suramine alternatiivseid lahendusi kaalumata ja analüüsimata konkreetse isendi lugu ja juhtumi toimumise asjaolusid, mis on vastuolus ka samades suunistes viidatud dokumentidega, kus soovitakse kohest eemaldamist üksnes väga ohtlike karude puhul, samas kui potentsiaalselt ohtlike karude puhul soovitakse iga üksikjuhtumi tähelepanelikku hindamist, hoolikat jälgimist ning ennetavaid ja heidutavaid meetmeid.
- 4 Eelotsusetaotluse esitanud kohus pidas kohtumäärusega nr 35/2023 väiteid põhjendamatuks, eelkõige, sest: I) asjaolu, et emakaru püüti kinni, et ole piisav, et pidada surmamise meedet ebalproportsionaalseks, kuna viidatud meede võeti provintsideaduse nr 9/2018 alusel, mille kohaselt võib Trento autonoomse provintsi vanem anda surmamise loa tingimusel, et ei ole olemas muud alternatiivset rahuldavat lahendust ning et loodusest võtmine ei kahjusta kõnealuse liigi populatsiooni soodsa kaitsetaseme säilitamist selle looduslikus levilas. Lisaks on vaidlustatud määru esitatud nõuetekohased põhjendused surmamisele

alternatiivsete rahuldavate lahenduste puudumise kohta; II) faktiline taust on nõuetekohaselt välja selgitatud läbiviidud analüüsi ja lahangu alusel, millest järeldub, et surma põhjustas karu JJ4; III) asjaolust, et karu oli koos oma poegadega, ei saa automaatselt järeldada, et rünnaku põhjustas tema instinkt neid kaitsta. Lisaks vastab karu käitumine ISPRA arvamuse kohaselt Kesk-Ida Alpides pruunkaru kaitse maakondadevahelise tegevuskava (Piano d'Azione Interregionale per la Conservazione dell'Orso Bruno sulle Alpi Centro-Orientali („PACOBACE“)) alusel kõrgeimale ohutasemele ja karu kuulub „kõrge ohu“ kategooriasse, mille puhul soovitatakse viivitamatut eemaldamist; IV) varasemad sama karu poolse rünnaku juhtumid, millele ISPRA viitab, koos 5. aprilli 2023. aasta surma kaasatoonud rünnakuga, on enam kui piisavad, et klassifitseerida loom väga ohtlikuks karuks, sõltumata üksikute rünnakute põhjustest; V) vaidlustatud määrusest ilmneb, et surmamisele alternatiivseid meetmeid kaaluti nõuetekohaselt, kuid Trento autonoomse provintsi vanem ei pidanud kooskõlas asjakohaste provintsisuuniste ja ISPRA arvamusega neid meetmeid karu ohtlikkusega võitlemiseks sobivaks, arvestades, et karu püüdmine GPS-kaelavõru paigaldamiseks ei võimalda tagada inimeste julgeolekut. Suunised täpsustavad, et Trento autonoomsel provintsil on ajutiseks või alaliseks vangistuseks olemas rajatised nagu Castellari keskus, kuhu saab aga paigutada maksimaalselt kolm isendit ning mis on ainus rajatis Alpi piirkonnas, millel on luba pidada nuhtluskarusid. Suunised täpsustavad, et Euroopa riikides, kus karu elab, on tavapäraselt ette nähtud ohtlike loomade surmamine, mitte nende eluks ajaks vangistamine, sest: a) vabaduses sündinud ja sadade ruutkilomeetrite suurustel aladel liikuma harjunud karudel ei saa piiratud alal olla samu tingimusi; b) vangistatud karud võivad elada palju kauem kui looduses ja sellega kaasneb nende väga töömahukas pidamine, arvestades peetavate isendite võimalikku arvu ja sellele vastavat tööd rajatiste ehitamiseks ja haldamiseks; c) metsikute karude haldamine piiratud alal toob kaasa nende vahelise kooselu probleemid, nagu rünnakud, vigastused, tapmised; d) vangistuses isendeid ei ole võimalik uuesti loodusesse lahti lasta, arvestades kui võrd nad on inimestega harjunud. Lisaks koosneb Castellari keskus kolmest sektorist, millest ühes elab juba üks teine karu, kellel on vaja võimalikult suurt ruumi, teises JJ4 ning vaja on jätta vaba ruumi teiste hädaolukorras isendite paigutamiseks; VI) etteheited, mis esitati vaidlustatud määruse kohta osas, milles selles on kinnitatud, et teisele Castellari keskusesse paigutatud karule tuleb tagada võimalikult suur ruum, et tagada talle parimad elutingimused, on alusetud, kuna paradoksaalselt kinnitavad need vaidlustatud määrusega Trento autonoomse provintsi vanema poolt tehtud valikut, kuna organisatsioonid ise tunnistavad, et karu ei saa ega tohi pidada pikalt piiratud alal, mis on täielikult kokkusobimatu selliste loomade etoloogiliste vajadustega, kes liiguvad päevas mitmete kilomeetrite ulatuses.

- 5 Eelotsusetaotluse esitanud kohus lükkas hilisema esialgse õiguskaitsme meetmeid kohaldava kohtumäärusega nr 51/23 tagasi ka täiendavatel põhjustel esitatud kaebuse, kinnitades muu hulgas, et: I) suunised esitavad surmamisele alternatiivsete meetmete ebatõhususe ja kohaldamatuse põhjused, mida eelotsusetaotluse esitanud kohus jagab, vähemalt väga ohtlike isendite puhul; II) selliste meetmete, nagu karu „ümberasustamiseks ja/või GPS-kaelavõru

paigaldamiseks püüdmine ja seejärel vabastamine“ või „steriliseerimine“ sobivust ei toeta nõuetekohased tõendid; III) organisatsioonide soovitatud „leebemad“ meetmed on ilmselgelt sobimatud, et tulla toime ohuolukorraga, mis tuleneb sellise karu vabast liikumisest, kes kuulub pärast surma kaasatoonud rünnakut täiesti õigustatult väga ohtlike karude kategooriasse.

- 6 Consiglio di stato (Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) muutis kohtumäärusega nr 2915/2023 osaliselt eelotsusetaotluse esitanud kohtu kõnealuseid määruseid nr 35/2023 ja nr 39/2023 ning peatas isendi JJ4 surmamise korralduse täitmise, jättes seega karu vangistuses ellu, et kaitsta avalikku julgeolekut.

Õiguslik taust

- 1 Pruunkaru on rahvusvaheliselt kaitstud 19. septembri 1979. aasta Berni konventsiooni alusel.
- 2 Liidu tasandil käsitlevad direktiivi artiklid 12 ja 16 kaitstud liikide isendite looduses püüdmise või tapmise keelde ja võimalikke erandeid neist keeldudest. Viimane artikkel võeti Trento autonoomse provintsi õiguskorda üle provintsiseaduse nr 9/2018 artikliga 1. Vaidlustatud määruse vastuvõtmise ajal kehtinud provintsiseaduse redaktsioonis oli selles artiklis ette nähtud, et Alpide ökosüsteemi säilitamiseks provintsi mägisel alal ning eelkõige looduslike elupaikade säilitamiseks, rahvatervise ja avaliku julgeoleku huvide tagamiseks või muu ülekaaluka avaliku huvi eesmärgil võib Trento autonoomse provintsi vanem anda loa karude ja huntide loodusest võtmiseks, püüdmiseks või tapmiseks, tingimusel, et ei ole muud rahuldavat alternatiivset lahendust ning isendi loodusest võtmine ei kahjusta kõnealuse liigi populatsiooni soodsa kaitsetaseme säilitamist selle looduslikul levilal. Viidatud artiklit muudeti 8. augusti 2023. aasta provintsiseadusega nr 59, mis vabastab Trento autonoomse provintsi vanema teatud asjaoludel kohustusest küsida ISPRA arvamust ja näeb ette, et vanem määrab teatud tingimuste täidetuse korral igal juhul isendi tapmise, näiteks kui isend ründab füüsiliselt, jälitab tahtlikult inimesi või proovib eluasemetesse siseneda. Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab muudatust asjassepuutumatuks, kuna sellel puudub tagasiulatuv jõud.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 3 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu praktika kohaselt ei määratleta ohtliku karu puhul provintsiseaduses nr 9/2018 ega PACOBACEs alalise vangistamise ja surmamise kohaldamise järjekorda ning loodusest võtmise, püüdmise ja tapmise meetmete vahel võib vabalt valida, sest need avaldavad sama toimet, mõjutades loodusliku elupaiga kaitset, kõrvaldades ohtliku isendi tema elupaigast.
- 4 Consiglio di Stato (Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) väljendas (kohtumäärustega nr 2915/2023, nr 2918/2023 ja nr 2920/2023, millele

viidati punktis 4 ning mis tehti käesolevast menetlusest erinevates menetlustes) erinevat arvamust, kinnitades, et Euroopa Kohus on seisukohal, et direktiiv ei kohusta liikmesriike mitte üksnes vastu võtma igakülgset õiguslikku raamistikku, vaid ka rakendama konkreetseid ja spetsiifilisi kaitsemeetmeid, sealhulgas ennetavaid meetmeid, mis võimaldavad tõhusalt vältida kaitstud isendite tahtlikku püüdmist või tapmist looduses (kohtuotsus C-441/17). Kuigi direktiivi artikliga 16 antakse liikmesriikidele erandite kehtestamise luba, on erand allutatud tingimusele, et muud rahuldavat alternatiivset lahendust ei ole ja erand ei kahjusta kõnealuste liikide populatsioonide soodsa kaitsetaseme säilitamist nende looduslikul levilal (kohtuotsus C-674/17). Artikli 16 lõiget 1 tuleb tõlgendada kitsalt (kohtuotsus C-508/04).

- 5 Consiglio di Stato (Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) arvates juhindutakse selles valdkonnas proportsionaalsuse põhimõttest. Erand on võimalik üksnes astmestatud ja selle põhimõttega kooskõlas oleva loogika alusel. Selleks, et meede oleks proportsionaalne, ei piisa sellest, et see võimaldab eesmärgi saavutada, vaid see peab olema ka ainus võimalik meede, nii, et see ei kujuta endast hüve jaoks, mis loeti vastanduvate huvide kaalumise tulemusel vähem tähtsaks, ülemäärast ohverdust. Vastupidi eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvamusele sedastab Consiglio di Stato, et meetmeid, mida ametiasutus võib võtta, tuleb kohaldada kindlas järjekorras, mistõttu kõige rangemat meedet on võimalik kohaldada üksnes siis, kui humansema meetme võtmise võimatus on tõendatud.
- 6 Consiglio di Stato (Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) järeldas, et looma võib surmata üksnes objektiivse võimatuse äärmisel ja haruldasel juhul, mitte ainult ajutise ja subjektiivse võimatuse korral kasutada vähem julmi meetmeid. Ta leiab, et vaidlustatud määrus ületab need piirid, kuna see näeb ette surmamise ilma, et oleks nõuetekohaselt hinnatud selliste vahepealsete meetmete tõhusust, mis võimaldavad tagada avaliku julgeoleku looma elu ohverdamata, ning et vaidlustatud määruses on loogikaviga. Karu pidamiseks nõuetekohaste rajatiste puudumine ei saa põhjendada meedet, mis rikub proportsionaalsuse põhimõtet ning mis võib võimaldada surmamise radikaalse meetme valimatut kasutamist. Hiljutiste dramaatiliste sündmuste põhjustatud ühiskondlik ärevus ei tohiks mõjutada hinnanguid, mille annab ametiasutus, kes peab jätkuvalt lähtuma rangelt seaduses ettenähtust. Ametiasutus pidi just nimelt rajatiste puudumise ja hädaolukorra tõttu hindama igat vahepealset meedet looma vabaduse ja surmamise vahel ja seega ka võimalust viia ta üle rajatisse, mis ei ole Trento autonoomse provintsi omandis, sealhulgas ka väljapoole riigi territooriumi.
- 7 Consiglio di Stato (Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) leidis viidatud kohtumäärustes seega, et vaidlustatud määrus on osas, milles see näeb ette looma surmamise, ebaproportsionaalne ega ole kooskõlas riigiüleste ja riigisiseste õigusnormidega, mis kohustavad hindama nõuetekohaselt vahepealseid meetmeid.

Eelotsusetaotluse põhjenduste lühiülevaade

- 8 Eelotsusetaotluse esitanud kohus piiritleb eelotsuse küsimuse ulatuse, märkides, et käesoleval juhul, vastupidiselt vastustajate organisatsioonide väidetele ei ole oluline mitte otsus selle kohta, kuidas pädev ametiasutus tagab ennetavalt kaitsealuste loomaliikide kaitse: käesolevas kohtuasjas käsitletakse ühtainsat meetet, millega nähti ette avalikku julgeolekut ohustava looma eemaldamine. Seega on tema esitatud eelotsuse küsimuse eesmärk üksnes kindlaks teha, milline on vaidlustatud meetmele, millega lubatakse teha erand surmamise keelust, kohaldatava liidu õiguse õige tõlgendus. Eelkõige leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et vaidlustatud määruse seaduslikkuse hindamiseks ei tule välja selgitada, kas Trento autonoomne provints võttis meetmeid, mis võimaldavad ennetada niisuguseid sündmusi, nagu see, millest tulenevalt määrus tehti.
- 9 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et liidu õiguse sätte tõlgendamisel tuleb arvesse võtta ka selle konteksti ja selle õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osaks sätte on. Järelkult on otsustav tähtsus direktiiviga taotletaval eesmärgil, st bioloogilise mitmekesisuse kaitse ühenduse tähtsusega loodusliku loomastiku ja viimase looduslike elupaikade kaitse kaudu.
- 10 Ta märgib, et kohtuotsuses C-88/19 täpsustas Euroopa Kohus direktiivi eesmärki, selgitades, et väljendid „looduslik levila“ ja „looduses“ laienevad ka väljaspool konkreetseid kaitsealasid asuvatele aladele ja hõlmavad ka inimasustusega alasid. Euroopa Kohus selgitas samuti, et „kaitse [...] ei ole kohaldatav mitte ainult konkreetsetes paikades, vaid hõlmab kaitstud loomaliikide kõiki isendeid, kes elavad looduses või metsikult ning kellel on seega looduslikes ökosüsteemides oma roll, ilma et see oleks samas tingimata kohaldatav isendite suhtes, keda hoitakse mingil seaduspärasel viisil vangistuses,“ (punkt 44) ning et „tõlgendus, mille kohaselt [...] „looduslik levila“ [...] hõlmab ka väljaspool kaitsealasid asuvaid alasid ning mille kohaselt sellest tulenev kaitse ei piirdu seega ainult kaitsealadega, võimaldab saavutada eesmärgi keelata kaitstud loomaliikide tapmine ja püüdmine. Nimelt tuleb neid liike kaitsta mitte ainult konkreetsetes kitsalt määratletud paikades, vaid kaitsta tuleb ka nende liikide isendeid, kes elavad looduses või metsikult ning kellel on seega looduslikes ökosüsteemides oma roll“ (punkt 49). Seega võib järeldada – kooskõlas direktiiviga taotletava kaitse-eesmärgiga –, et artikli 12 eesmärk on kõnealune kaitse, mitte aga kaitstud liiki kuuluva üksiku isendi absoluutne kaitse, sõltumata asjaoludest.
- 11 Eelotsusetaotluse esitanud kohus täpsustab, et Euroopa Kohus on otsustanud, et artiklist 16 erandi tegemise tingimuste täidetuse tõendamise koormis on ametiasutusel, mis vastava otsuse teeb (kohtuotsus C-6/04); et riigisisese ametiasutused peavad tegema kindlaks viidatud artiklis ette nähtud kolme tingimuse täidetuse (kohtuotsus C-342/05); et liikmesriigid peavad tagama, et erandite kumulatiivsel mõjul ei oleks artikli 12 ega direktiivi tervikuna eesmärke kahjustavaid tagajärgi, ning järgima ettevaatuspõhimõtet, kui teaduslike andmete põhjal on kahtlus, kas erand kahjustab väljasuremisohus liigi soodsa kaitsetaseme

säilitamist; et eespool nimetatud tingimuste täidetud peab olema üksikasjalikult põhjendatud viidetega konkreetsetele ja spetsiifilistele olukordadele (C-674/17).

- 12 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et ta on teadlik Consiglio di Stato (Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) praktikast (mis tuleneb viidatud esialgse õiguskaitse meetmeid rakendavatest kohtumäärustest nr 2915/2023, nr 2918/2023 ja nr 2920/23) proportsionaalsuse põhimõtte ulatuse kohta, kuid väljendab kurvastust selle üle, et Consiglio di Stato ei võtnud viidatud kohtumäärustes seisukohta üksikasjalike põhjenduste osas, mille eelotsusetaotluse esitanud kohus selle kohta esitas ning kus ta nimetas korduvalt põhimõtet, mille kohaselt loodusest võtmise, püüdmise ja tapmise meetmete vahel võib vabalt valida, sest need avaldavad sama toimet, mõjutades nende looduslike elupaikade kaitset, kus karud elavad, kõrvaldades ohtliku isendi tema looduslikust elupaigast.
- 13 Kokkuvõttes leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et direktiivi artikkel 16 – millega lubatakse teha erand kaitstud isendite tahtliku püüdmise või tapmise keelust, kui on täidetud konkreetset tingimused, sealhulgas esineb vajadus kaitsta avalikku julgeolekut – ei näe ette alalise vangistamise kohaldamist eelisjärjekorras võrreldes looma surmamisega; seega, kui on kindlaks tehtud kõnealune vajadus ja on täidetud tingimus, et looma eemaldamine ei kahjusta kõnealuse liigi populatsiooni soodsa kaitsetaseme säilitamist selle looduslikul levilal, tuleb järelejäätav tingimust, st tingimust, et ei ole „muud rahuldavat alternatiivset lahendust“, tõlgendada direktiivi üldise eesmärgi alusel, mis seisneb bioloogilise mitmekesisuse kaitstes. On tõsi, et Euroopa Kohus nõuab „täpset ja kohast põhjendust muu rahuldava alternatiivse lahenduse puudumise kohta“, mis võimaldaks saavutada eesmärgid, millele kõnealuse erandi põhjendamiseks tugineti (kohtuotsus C-342/05, punkt 31), kuid ei nõua konkreetset põhjendust seoses püüdmise ja surmamise kohaldamise järjekorraga.
- 14 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et muu rahuldava alternatiivse lahenduse puudumine tuleb kindlaks teha seoses sellise alternatiivse lahenduse puudumisega, mis võimaldaks jätta looma loodusesse, vältides tema eemaldamist. Kui see on aga direktiivi eesmärk, võib looma püüdmise ja surmamise meetme vahel täiesti vabalt valida, kuna mõlemal on sama toime, mis seisneb looma loodusest ja metsikust elust eemaldamisest. Järelikult ei seisne pädeva ametiasutuse hinnang valikus looma surmamise ja alalise vangistamise vahel, vaid eelkõige valikus looma loodusest ja metsikust elust eemaldamise või eemaldamata jätmise vahel, arvestades kaitstud liigi kaitset, mis on direktiivi eesmärk.
- 15 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et vangistamise ja surmamise kohaldamise järjekorra puudumist kinnitab püüdmise ja tapmise keelu asukoht: see on ette nähtud direktiivi artiklis 12, mitte artiklis 16, mis näeb ette erandi tegemise tingimused. Artikli 12 teksti üheski osas ei ole ette nähtud, et püüdmist tuleb kohaldada surmamisega võrreldes esmajärjekorras. Vastupidi, Euroopa Kohus ise on leidnud – ehkki küll seoses artikli 16 lõike 1 punktis e ette nähtud erandiga („range järelevalve all valikuliselt ja piiratud ulatuses [...] teatavate isendite võtmise või pidamise lubamiseks“), mis puudutab üksnes loodusest

võtmist ja pidamist –, et surmamise ja püüdmise vahel võib artikli 16 seisukohast vabalt valida, rõhutades, et „artikli 16 lõike 1 tähenduses mõistet „võtmine“ tuleb mõista nii, et sellega on hõlmatud nii [...] isendite püüdmine kui ka surmamine, nii et [...] selle sätte alusel [saab] kehtestada erandeid“ (C-674/17, punkt 32). Järelikult on ümber lükatud väide, mis näeb proportsionaalsuse põhimõtte alusel ette viidatud kahe meetme kindlas järjekorras kohaldamise.

- 16 Eelotsusetaotluse esitanud kohus on arvamisel, et tema seisukoht on kooskõlas artikli 16 teise tingimusega, mille kohaselt ei tohi erand kahjustada kõnealuste liikide populatsioonide soodsa kaitsetaseme säilitamist. Püüdmine ja tapmine on täiesti samaväärsed, kuna mõlemad kõrvaldavad isendi tema looduslikust elupaigast. Isendi pelk elushoidmine rajatises ei tõenda, et liiki ei kahjustata.
- 17 Ta leiab, et Consiglio di Stato (Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) pakutud tõlgendus on ebamõistlik, kuna see välistab pädeva ametiasutuste võimaluse põhjendada ohtliku looma surmamist (tema vangistamise asemel) avaliku julgeoleku eesmärgiga. Kui alalist vangistust tuleks kohaldada surmamisega võrreldes eelisjärjekorras, peaks ametiasutus nimelt tõendama (mitte üksnes tema vastutusel olevates rajatistes, vaid ka teistes riikides) alalise vangistamise objektiivset – mitte üksnes ajutist ja subjektiivset – võimatust, mida esineb harva; kuid see kujutaks endast *probatio diabolica*'t, mis välistab muude üksikjuhtumiga seotud põhjenduste asjakohasuse olukorras, kus kaalutakse huve, mis puudutavad sellise looma heaolu, kes on harjunud elama metsikult, selliste kohtade võimalikku puudumist, kus teda pidada saab, kulusid ja töötajate ohutust jne.
- 18 Eelotsusetaotluse esitanud kohus kordab seega, et provintsiseadusega nr 9/2018 kehtestatud kord on direktiivi artikliga 16 kooskõlas, kuid ta peab kehtivate liidu õigusnormide tõlgenduse selgitamiseks igal juhul vajalikuks menetluse peatada ja dokumendid Euroopa Kohtule edastada.